

Aan de leden van de raad

Ons kenmerk :
Datum : 21 augustus 2018
Behandeld door : mevr. D. Nas-van Helvoort
Afdeling : Beleid en Ontwikkeling

Onderwerp : Memo "Omgekeerde werking geitenmoratorium"

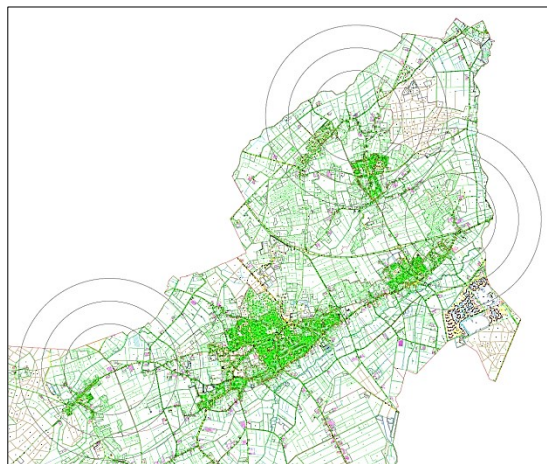
Geachte leden van de raad,

Het thema veehouderij en omgeving is de laatste jaren volop in beweging. Uit onderzoeken wordt steeds duidelijker welke relaties er bestaan tussen veehouderijen en hun omgeving. Op 16 juni 2017 heeft de Staatssecretaris van Economische Zaken het rapport "Veehouderij en Gezondheid Omwonenden (aanvullende studies)" aangeboden aan de Tweede Kamer, dit betreft een aanvulling op het eerdere rapport "Veehouderij en Gezondheid Omwonenden" (VGO-onderzoek) dat in juli 2016 gepresenteerd is.

Uit deze aanvullende studies bleek dat rondom geitenhouderijen een grotere kans bestaat op longontsteking. De oorzaak hiervan is nog onbekend. Vervolgonderzoek hiernaar loopt, maar de resultaten worden pas in 2019 verwacht. Wanneer de oorzaak van de verhoogde kans op longontsteking gevonden wordt, kunnen bedrijfsgerichte maatregelen om die kans te reduceren ontwikkeld worden.

Voor de provincie zijn de gevonden resultaten aanleiding geweest om in de Verordening ruimte het zg. "geitenmoratorium" op te nemen. Dit betekent dat geitenhouderijen niet in staloppervlak mogen uitbreiden. Omgekeerd roept dit de vraag op, of er rondom geitenhouderijen dan wel nieuwe gevoelige objecten zoals woningen gebouwd kunnen worden. Bij ruimtelijke besluiten moet namelijk altijd worden afgewogen of er sprake is van een 'goede ruimtelijke ordening'. Er moet worden aangetoond dat er voor de (toekomstige) bewoners een aanvaardbaar woon- en leefklimaat aanwezig zal zijn. Deze redenering wordt de 'omgekeerde werking' van milieuregels genoemd. De vraag in dit geval is of er sprake is van een goed woon- en leefklimaat voor woningen die worden ontwikkeld binnen een cirkel van 2 kilometer van een geitenhouderij. Wanneer de gemeente meewerkt aan nieuwe ontwikkelingen, dient hierover een afweging gemaakt te worden.

In de gemeente Bergeijk zijn 3 geitenhouderijen aanwezig die met een cirkel van 2 km (de buitenste cirkels in de figuur) een groot deel van de gemeente beslaan en daarmee invloed hebben op een groot aantal ontwikkelingen. Een rigide interpretatie met betrekking tot de omgekeerde werking zou betekenen dat in de kernen Riethoven, Westerhoven en de Weebosch (voorlopig) geen woningen gebouwd kunnen worden. Daarom is op ons verzoek door de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (Odzob) en in overleg met GGD en RIVM, een memo opgesteld hoe hier op een verantwoorde manier mee om kan worden gegaan, zonder woningbouw volledig te blokkeren. Het zonder nuancering stilleggen van alle nieuwbouwontwikkelingen in afwachting van onderzoeksresultaten heeft ook negatieve gevolgen (economisch en sociaal) en achten wij ongewenst.

In de collegevergadering op 31 juli jl. hebben wij daarom besloten bij afwegingen over ruimtelijke ontwikkelingen de richtlijnen in de memo "Omgekeerde werking geitenmoratorium" te hanteren (zie bijlage).

De kern van de memo "Omgekeerde werking geitenmoratorium" is het uitgangspunt dat de omgekeerde werking van het geitenmoratorium gerelativeerd wordt: het risico op longontsteking door geitenhouderijen is al onderdeel van de totale gezondheidslast, die het RIVM jaarlijks in beeld brengt. Sinds het verschijnen van de aanvullende studies op het VGO-onderzoek worden er niet meer mensen ziek. Er is alleen een relatie aangetoond tussen geitenhouderijen en gezondheid, waardoor een mogelijke oorzaak in beeld is gekomen. Als in de nabijheid van geitenhouderijen nieuwe woningen gerealiseerd worden, worden er wel meer mensen blootgesteld aan stoffen uit de geitenhouderij die de longontsteking mogelijk veroorzaken. Het risico dat deze mensen lopen is echter niet groter dan bij mensen die nu al binnen 2 kilometer afstand wonen. Er is geen wettelijk toetsingskader beschikbaar met normen die beschermen tegen het risico op longontsteking vanwege de geitenhouderij. Mogelijk dat dit later, na uitvoering van de vervolgonderzoeken, alsnog geformuleerd zal worden. Het geitenmoratorium oftewel het verbod op het uitbreiden van het bestaande oppervlakte dierverblijf (staloppervlak) voorkomt in dit verband echter dat de al bestaande ziektelast kan toenemen.

Daarnaast wordt in de memo "Omgekeerde werking geitenmoratorium" een parallel getrokken met de landelijke beleidsregel "niet-in-betekende-mate-bijdragen", welke een kleine toename van de concentratie fijn stof in de buitenlucht (bijvoorbeeld bij woningbouw) toelaatbaar acht. Heel kort samengevat betekent dit dat risico's tot op zekere hoogte worden geaccepteerd, wetende dat er op een groter schaalniveau aan een verkleining daarvan wordt gewerkt. Dit kan ook een uitgangspunt zijn voor woningbouw nabij een geitenhouderij.

In de memo "Omgekeerde werking geitenmoratorium" worden de volgende handelingsrichtlijnen omschreven:

- Waar mogelijk medewerking verlenen aan ontwikkeling van enkele woningen, of een kleine woonwijk. De gemeente zal hiervoor meewerken aan:
  - het voorkomen van een toename van het aantal geiten op de bestaande locaties;
  - bedrijfsgerichte maatregelen om de uitstoot van de stoffen te verminderen c.q. tot een minimum te beperken, die de verhoogde kans op longontsteking veroorzaken, zodra uit het vervolgonderzoek VGO blijkt welke stof(fen) dit zijn. Dit past binnen de strekking van de "niet-in-betekende-mate (nibm)", dat een kleine verhoging van de blootstelling accepteert met een perspectief dat deze op termijn wordt gecompenseerd.
- Bij grootschalige projecten overwegen medewerking te verlenen als maatregelen bij de bron genomen worden om de risico's te reduceren, bijvoorbeeld door het houden van minder geiten of door het nemen van bedrijfsgerichte maatregelen zodra bekend is welke stof(fen) de oorzaak zijn van de verhoogde kans op longontsteking. In dit verband kan bij grootschalige projecten met de fasering worden gestuurd op realisatie van de woningbouw na 2020. De periode tussen woningbouw en implementatie van bedrijfsgerichte maatregelen is dan zo kort mogelijk. NB Hierbij wordt er vanuit gegaan dat in het vervolgonderzoek VGO de oorzaak wordt gevonden en bedrijfsgerichte maatregelen mogelijk zijn.
- Bij zowel klein- als grootschalige ontwikkelingen rekening houden met de afstand van de woningbouwlocatie tot de geitenhouderij:
  - Geen woningen dichtbij de geitenhouderij bouwen dan de al bestaande woningen (alleen inbreiding toestaan). De huidige gezondheidsrisico's voor bestaande woningen worden vooral snog aanvaard. Door niet dichtbij te bouwen wordt voorkomen dat eventuele toekomstige maatregelen om de gezondheidseffecten van geitenhouderijen te verminderen minder effectief worden of dat een grotere inspanning moet worden gedaan om te voldoen aan toekomstige eisen voor een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.
  - De omvang van de woningbouw relateren aan de afstand tot de geitenhouderij.

- Bij ontwikkelingen uit voorzorg rekening houden met de doelgroep, waarbij niet meegewerkt wordt aan ontwikkelingen gericht op voorzieningen waar grote groepen meer kwetsbare mensen gebruik van maken, zoals bijvoorbeeld een verzorgingstehuis, een school of kinderopvang.

Bovenstaande richtlijnen geven bij de opstelling van een bestemmingsplan ten behoeve van woningbouw handvatten om te motiveren dat woningbouw binnen een straal van 2 km rond een veehouderij acceptabel is. In de betreffende bestemmingsplannen zullen vervolgens meer locatiespecifieke afwegingen moeten worden gemaakt, waarbij rekening wordt gehouden met het aantal woningen, met gevoelige objecten en de afstand tot de geitenhouderij.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Bergeijk,

W.A.C.M. Wouters
Secretaris

A. Callewaert – de Groot
Burgemeester

Bijlage:
Memo “Omgekeerde werking geitenmoratorium” (Odzob, juni 2018)